

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
111 52 Stockholm
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

Remissvar från Gröna arbetsgivare avseende Ds 2026:10, Åtgärder mot illegal införsel av sällskapsdjur – ansvar, kontroll och samverkan

Sammanfattning

Gröna arbetsgivare välkomnar promemorians ambition att stärka arbetet mot illegal införsel av sällskapsdjur. Illegal införsel innebär risker för djurhälsa, djurskydd och folkhälsa och kan dessutom vara kopplad till organiserad brottslighet. Det finns därför goda skäl att förbättra myndigheternas möjligheter att upptäcka och ingripa mot illegal införsel.

Gröna arbetsgivare är försiktigt positiv till förslaget om en lagstadgad anmälningsskyldighet för veterinärer och annan legitimerad djurhälsopersonal. Veterinärer har genom sin yrkesutövning en viktig möjlighet att uppmärksamma omständigheter som kan tyda på att ett djur förts in i Sverige i strid med gällande regler. Samtidigt är det viktigt att en ny skyldighet utformas så att den inte leder till en oproportionerlig administrativ belastning eller skapar osäkerhet kring veterinärens primära uppgift – att ge djuret en god och säker vård.

Gröna arbetsgivare tillstyrker därför förslaget i huvudsak, men vill särskilt framhålla behovet av tydliga regler, lättillgänglig vägledning, enkla anmälningsrutiner och ett tydligt ansvar hos myndigheterna för den fortsatta handläggningen.

Illegal införsel behöver motverkas

Gröna arbetsgivare delar promemorians bedömning att illegal införsel av sällskapsdjur behöver motverkas. De djur som förs in illegalt kan sakna vaccinationer och andra nödvändiga åtgärder och kan därmed innebära risker för spridning av smittsamma sjukdomar. Illegal införsel kan också vara förenad med brister i djurhållning och transport vilket i sin tur kan medföra ett betydande djurlidande.

Veterinärprofessionen har i detta sammanhang en viktig roll. Veterinärer möter djuren i samband med undersökning, behandling, vaccination, besiktning och andra delar av djurens hälso- och sjukvård. I dessa situationer kan veterinären ibland uppmärksamma omständigheter som inte är möjliga att upptäcka genom kontroll vid gränsen.

Det är därför rimligt att veterinärens kunskap och praktiska erfarenhet används som en del av samhällets samlade arbete mot illegal införsel.

Anmälningsskyldigheten

Promemorian föreslår att veterinärer, djursjukskötare och annan legitimerad personal inom djurens hälso- och sjukvård ska vara skyldiga att anmäla misstanke om illegal införsel. Tröskeln föreslås vara låg: det ska räcka att det finns anledning att anta att en illegal införsel har skett, medan den enskilde veterinären inte ska behöva genomföra någon egen utredning. Anmälan ska göras till Jordbruksverket, som sedan skyndsamt ska underrätta Tullverket.

Gröna arbetsgivare ser positivt på grundprincipen att veterinären inte ska behöva fastställa att en överträdelse faktiskt har ägt rum. Veterinärens uppgift bör vara att uppmärksamma konkreta omständigheter som ger anledning till misstanke och därefter lämna informationen vidare till ansvarig myndighet.

Det är en viktig gränsdragning. Veterinärer ska inte förväntas agera som utredare, kontrollmyndighet eller brottsbekämpande personal. Deras professionella ansvar är att undersöka och behandla djuret samt, när förutsättningarna är uppfyllda, göra den anmälan som lagstiftningen kräver.

Gröna arbetsgivare anser därför att det är viktigt att lagstiftningen och den kompletterande vägledningen uttryckligen klargör att det är myndigheterna som ansvarar för den fortsatta bedömningen och utredningen.

Tydliga regler är avgörande

Promemorian konstaterar att dagens regelverk innebär en osäkerhet kring när uppgifter om misstänkt illegal införsel får lämnas, bland annat med hänsyn till sekretess, tystnadsplikt och dataskydd. Utredningen bedömer att en särskild reglering skulle skapa större förutsebarhet och en mer enhetlig tillämpning mellan offentlig och privat verksamhet.

Gröna arbetsgivare delar denna bedömning. För veterinärerna är det avgörande att det är tydligt **när anmälningsskyldigheten inträder, vilka omständigheter som ska leda till anmälan och vilka uppgifter som ska lämnas.**

Det bör inte finnas någon tvekan om att en veterinär som agerar i enlighet med den föreslagna lagstiftningen också har stöd för att lämna de uppgifter som behövs för anmälan. Detta är särskilt viktigt för privat verksamma veterinärer, där förtroendet mellan veterinär och djurägare är en central del av verksamheten.

Gröna arbetsgivare vill därför understryka behovet av att den nya regleringen kompletteras med tydlig och praktiskt användbar vägledning inför ikraftträdandet.

Anmälningsskyldigheten får inte bli en utredningsskyldighet

Gröna arbetsgivare delar promemorians bedömning att veterinären inte ska behöva göra någon egen utredning innan en anmälan görs. Detta bör också få tydligt genomslag i den fortsatta tillämpningen.

Veterinärens bedömning bör kunna grundas på sådant som framkommer inom ramen för den normala kliniska verksamheten, exempelvis uppgifter om djurets ursprung, dokumentation, vaccinationshistorik, märkning eller andra konkreta omständigheter.

Veterinären bör däremot inte behöva lägga betydande tid på att kontrollera uppgifter mot olika register, kontakta utländska myndigheter eller försöka klarlägga huruvida ett brott har begåtts. En sådan ordning skulle innebära en betydligt större belastning än den som beskrivs i promemorians konsekvensanalys och skulle riskera att föra veterinärens uppdrag långt utanför den kliniska verksamheten.

Administrativ belastning och kompetensförsörjning

Utredningen bedömer att själva anmälan normalt bör ta begränsad tid och att den administrativa kostnaden för veterinärverksamheterna därför blir liten. Samtidigt konstateras att veterinären i vissa fall kan behöva besvara kompletterande frågor från Jordbruksverket eller Tullverket.

Gröna arbetsgivare anser att denna bedömning är rimlig under förutsättning att anmälningsförfarandet utformas enkelt och att myndigheterna tar ansvar för den fortsatta handläggningen.

Det är viktigt att beakta att veterinärbranschen redan har ett högt resursutnyttjande och att veterinär kompetens är en begränsad resurs. Även mindre administrativa uppgifter får därför betydelse när de läggs på en yrkesgrupp där tiden i hög grad behöver användas till kliniskt arbete.

Det är särskilt viktigt för mindre veterinärkliniker. Promemorian visar att en stor andel av landets veterinärkliniker är små och att många saknar anställda eller har endast ett fåtal anställda. En administrativ uppgift som kan hanteras enkelt i en större organisation kan därför få större praktiska konsekvenser för en ensamföretagare eller en mindre klinik.

Gröna arbetsgivare anser därför att regeringen bör säkerställa att anmälningsförfarandet blir så enkelt och standardiserat som möjligt.

Digital och enkel anmälningsväg

Gröna arbetsgivare ser positivt på att promemorian öppnar för att anmälningar ska kunna göras på ett enkelt sätt, exempelvis genom en e-tjänst.

En digital anmälningslösning bör vara den huvudsakliga vägen för anmälan och utformas med veterinärens kliniska vardag i åtanke. Det bör vara möjligt att genomföra en anmälan på några minuter och utan att veterinären behöver fylla i uppgifter som myndigheterna själva kan inhämta.

Det bör också finnas tydliga instruktioner om vilken information som är obligatorisk och vilken information som är frivillig. På så sätt minskar risken för att veterinärer lägger tid på att försöka göra mer omfattande utredningar än vad regelverket kräver.

Information och utbildning inför ikraftträdandet

Promemorian konstaterar att informationsinsatser kommer att behövas för de som omfattas av anmälningsskyldigheten och att det finns tid att ta fram sådan vägledning före det föreslagna ikraftträdandet den 1 januari 2028.

Gröna arbetsgivare vill understryka vikten av detta. För att den nya regleringen ska fungera i praktiken behöver veterinärer få konkret vägledning innan reglerna börjar gälla.

Vägledningen bör bland annat innehålla:

- konkreta exempel på situationer där anmälningsskyldigheten kan aktualiseras,
- tydliga exempel på när en misstanke inte är tillräcklig,
- information om vilken information som ska lämnas,
- tydlig vägledning om sekretess och personuppgifter,
- information om hur anmälan görs,
- besked om vad som händer efter att anmälan skickats,
- kontaktväg för frågor till Jordbruksverket.

Gröna arbetsgivare ser också gärna att myndigheterna tar fram korta digitala utbildningsinsatser som kan användas av veterinärkliniker och andra arbetsgivare inom djurens hälso- och sjukvård.

Ansvarsfördelningen mellan veterinär och myndighet

Gröna arbetsgivare vill särskilt betona vikten av en tydlig ansvarsfördelning.

Veterinären ska identifiera och rapportera en misstanke inom ramen för sin yrkesutövning. Jordbruksverket bör därefter ansvara för den djurhälsomässiga bedömningen och Tullverket för den brottsbekämpande hanteringen.

Den föreslagna ordningen, där veterinären endast behöver lämna en anmälan till Jordbruksverket och där myndigheten ansvarar för att föra informationen vidare till Tullverket, är därför positiv ur verksamhetsperspektiv. Den innebär att veterinären inte behöver avgöra vilken myndighet som ska hantera uppgifterna eller göra parallella anmälningar.

Det är viktigt att denna princip också upprätthålls i den praktiska tillämpningen.

Skydd för veterinärer som anmäler

Gröna arbetsgivare vill även framhålla behovet av att beakta den arbetsmiljömässiga aspekten.

Veterinärer kan i sin yrkesutövning hamna i situationer där en anmälan kan påverka relationen till en djurägare. I vissa fall kan det även finnas en risk för hot eller andra negativa reaktioner.

En tydlig lagstadgad skyldighet kan i detta avseende vara bättre än ett system där veterinären själv måste avgöra om en anmälan ska göras. Samtidigt behöver arbetsgivare och myndigheter säkerställa att veterinärer får stöd i situationer där en anmälan leder till konflikt eller hot.

Gröna arbetsgivare anser därför att vägledningen bör innehålla information även om arbetsmiljö och hantering av eventuella hot eller påtryckningar.

Uppföljning

Gröna arbetsgivare anser slutligen att effekterna av den nya anmälningsskyldigheten bör följas upp efter införandet.

Uppföljningen bör bland annat omfatta:

- antalet anmälningar från veterinärer,
- hur stor andel av anmälningarna som leder till vidare åtgärder,
- den faktiska tidsåtgången för veterinärverksamheterna,
- hur många kompletterande kontakter myndigheterna tar med veterinärerna,
- hur anmälningsskyldigheten fungerar för små respektive större kliniker,
- om det uppstår problem kring sekretess, personuppgifter eller kundrelationer.

En sådan uppföljning är särskilt viktig eftersom promemorian själv konstaterar att det finns begränsad kunskap om problemets omfattning och att konsekvenserna för veterinärverksamheterna bygger på bedömningar av den förväntade tidsåtgången.

Sammanfattande ställningstagande

Gröna arbetsgivare är i grunden positiv till promemorians förslag om stärkt arbete mot illegal införsel av sällskapsdjur och tillstyrker i huvudsak förslaget om en lagstadgad anmälningsskyldighet för veterinärer och annan legitimerad djurhälsopersonal.

Veterinärer har en viktig roll i att upptäcka misstänkta fall och bidra till att risker för smittspridning och brister i djurskydd kan hanteras. Samtidigt ska den nya skyldigheten inte innebära att veterinärer förväntas genomföra myndighetsutredningar eller bära en omfattande administrativ börda.

Gröna arbetsgivare vill därför särskilt framhålla följande:

1. **Anmälningsskyldigheten bör införas**, men tydliggöras genom praktiskt användbar vägledning.
2. **Veterinären ska rapportera en misstanke, inte utreda eller bevisa en överträdelse.**
3. **Anmälningsförfarandet bör vara enkelt, digitalt och standardiserat.**
4. **Myndigheterna bör bära ansvaret för den fortsatta utredningen och handläggningen.**
5. **Veterinärer och arbetsgivare behöver få tydlig information och utbildning före ikraftträdandet.**
6. **Den faktiska administrativa och arbetsmiljömässiga belastningen bör följas upp efter införandet.**
7. **Reglerna bör utformas med särskild hänsyn till små veterinärverksamheter och den begränsade tillgången på veterinär kompetens.**

Med dessa förutsättningar bedömer Gröna arbetsgivare att förslagen kan bidra till ett mer effektivt arbete mot illegal införsel utan att i onödan belasta veterinärverksamheten eller ta resurser från den kliniska djursjukvården.

Med vänlig hälsning,
Olle Nykvist

Public Affairs & Policystrateg
Gröna arbetsgivare
olle.nykvist@grona.org
08-762 72 99